

สถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์และวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย

เอกสารวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์

ผลกระทบและบทเรียนที่ได้รับ จากการเกิดพายุไซโคลนนาร์กีส

โดย พ.อ.ศักดิ์สิทธิ์ แสงชินินทร์

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

พายุไซโคลน “นาร์กีส” (Nargis) ได้พัดขึ้นฝั่งบริเวณภาคตะวันตกของพม่าเมื่อเวลา ๒๑.๐๐ น. ของวันศุกร์ที่ ๒ พ.ค.๕๑ และได้สร้างความเสียหายอย่างมหาศาลแก่พม่า ขณะนี้ยอดผู้เสียชีวิตอย่างเป็นทางการยังไม่ได้รับการยืนยันชัดเจนแต่ทางการพม่าเปิดเผยว่ามียอดผู้เสียชีวิตประมาณ ๔๓,๓๒๐ คน สูญหายอีกกว่า ๒๘,๐๐๐ คน พื้นที่บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดีซึ่งได้รับความเสียหายจากไซโคลนนาร์กีสและก่อให้เกิดน้ำท่วมขังกินบริเวณกว้างราว ๕,๐๐๐ กิโลเมตร จากการประเมินในเบื้องต้นคาดว่ามิชาวพม่าไร้ที่อยู่อาศัยและต้องการความช่วยเหลือโดยเร่งด่วนอีกราว ๒ ล้านคน

สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการสูญเสียอย่างมหาศาลจากพายุไซโคลนนาร์กีสเพราะการขาดการแจ้งเตือนและการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร กระบวนการบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาวิกฤต เครื่องมือ อุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมทั้ง

โครงสร้างพื้นฐานของพม่าล้มสลายมาก จึงทำให้ไม่สามารถส่งความช่วยเหลือเข้าไปได้ทัน นอกจากนี้ความเสียหายเปรียบในเรื่องของลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ประสบภัย ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่ลุ่มต่ำ ไม่มีแนวป่าโกงกางเป็นกำแพงกันแรงลมและคลื่นทางธรรมชาติที่เพียงพอ เนื่องจากมีการทำลายและรुकอย่างต่อเนื่อง รวมถึงความไม่ใส่ใจต่อการแจ้งเตือนจากประชาคมภายนอก ทั้งที่สำนักงานอุตุนิยมวิทยาของอินเดีย (India Meteorological Department) ได้แจ้งเตือนภัยให้ทราบก่อนล่วงหน้าถึง ๔๘ ชั่วโมง แต่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสูญเสียเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการไม่ยอมให้รัฐบาลต่างชาติเว้นไทย จีน และองค์กรนานาชาติเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากเกรงว่าจะเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในประเทศ โดยเฉพาะเรื่องการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ

**ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดตามมา
ประกอบด้วย**

● **ผลกระทบด้านสังคม**

ผลกระทบต่อประเทศไทย :

- การอพยพย้ายถิ่นฐาน และการลักลอบ
เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น

- การแพร่กระจายของโรคระบาดตาม
แนวชายแดนไทย - พม่า

- ภาระในการควบคุมดูแลตามแนว
ชายแดนที่ทางการไทยต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น

ผลกระทบต่อประเทศพม่า :

- เกิดโรคระบาด อาทิ ไข้หวัด

อหิวาตกโรค เป็นต้น

- เกิดปัญหาอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น

โดยเฉพาะการปล้นสะดมเพื่อแย่งชิงอาหารและสิ่ง
อุปโภคบริโภค

- การพิสูจน์ทราบอัตลักษณ์ผู้เสียชีวิต
และการตรวจสอบยอดผู้สูญหายไม่สามารถดำเนินการ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- สภาพร่างกายและจิตใจของผู้ประสบภัย
อยู่ในขั้นวิกฤต ต้องได้รับการเยียวยาฟื้นฟูโดยเร่งด่วน

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อประเทศไทย :

- กลไกด้านราคา และการกักตุนสินค้า
บริเวณช่องทางการค้าตามแนวชายแดนจะมีสูงขึ้น
เพื่อการเก็งกำไร

ผลกระทบต่อประเทศพม่า :

- เกิดการขาดแคลนอาหารและเครื่อง
อุปโภคบริโภคและยารักษาโรคอย่างรุนแรง

- การลดลงของผลผลิตข้าว และรายได้ที่
ได้จากการทำประมงชายฝั่งและอาชีพอื่นๆในพื้นที่
ประสบภัย

● **ผลกระทบด้านการเมือง**

ผลกระทบต่อประเทศไทย :

- องค์กรอิสระ และฝ่ายตรงข้ามที่มี
ความเห็นขัดแย้งกับรัฐบาลอาจบิดเบือนข้อเท็จจริง
และใช้ประเด็นการให้ความช่วยเหลือต่อประเทศ
พม่าเป็นประเด็นในการกล่าวโจมตีรัฐบาล

- การที่ไทยเป็นตัวกลางในการเจรจา
กับรัฐบาลทหารพม่า เพื่อให้เปิดรับความช่วยเหลือ
จากนานาชาติ มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบใน
มิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่หากพิจารณา
ในประเด็นด้านมนุษยธรรม รัฐบาลไทยมีความชอบ
ธรรมที่จะร่วมมือกับ ASEAN ในการแก้ไขปัญหา

ผลกระทบต่อประเทศพม่า :

- การขาดเสถียรภาพทางการเมืองใน
พม่า เนื่องจากความไม่พอใจในการแก้ปัญหาที่
ล่าช้าและขาดประสิทธิภาพของรัฐบาลพม่าอาจ
นำไปสู่การเผชิญหน้าและเกิดความขัดแย้งใน
สังคมรอบใหม่ รวมถึงอาจเกิดกระแสความต้องการ
ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในประเทศพม่า

- อาจเกิดการกล่าวโจมตีจาก
กระบอกเสียงภายนอกประเทศถึงการให้ความ
ช่วยเหลือของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

- เร่งรัด/ผลักดันการยกระดับขีดความสามารถ
และประสิทธิภาพของศูนย์แจ้งเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
โดยให้ความสำคัญต่อระบบการแจ้งเตือนภัย
ล่วงหน้า และมาตรการฉุกเฉินในการดำเนินการเพื่อ
ตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น

- เร่งรัด/ผลักดันการจัดทำโครงการปลูกป่า
โกงกาง (Mangroves Buffer Zone Project)

- แจ้งเตือน ศบค.กท. บก.กองทัพไทย และ

เหล่าทัพให้เตรียมพร้อมจัดทำแผนเผชิญเหตุในกรณีเกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกับที่เกิดในพม่า

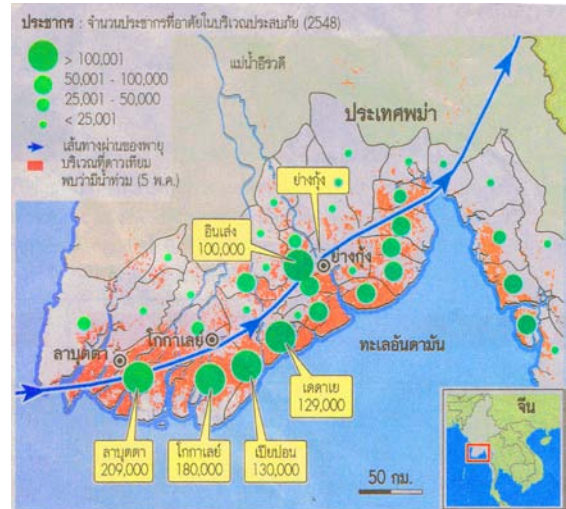
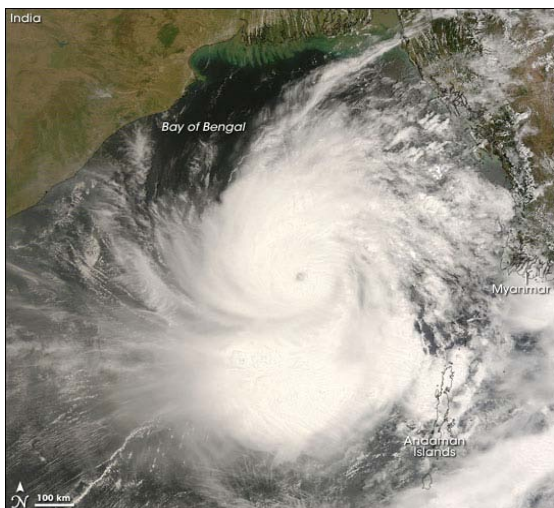
- แจ้างเตือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่บริเวณรอยต่อแนวชายแดนไทย-พม่า ให้เตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบในด้านต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น รวมถึงการเพิ่มมาตรการในการตรวจค้นตามจุดผ่านแดนที่สำคัญต่าง ๆ

นอกจากนั้นการใช้องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนด้วยการรณรงค์การลดใช้พลังงานอย่างจริงจัง การมีระบบแจ้งเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพตลอดจนการศึกษา การใช้ข้อมูลข่าวสารและสร้างเครือข่ายในการแจ้งเตือนภัย ยังเป็นทางออกที่สำคัญประการหนึ่งของมาตรการในการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับวิกฤตภัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

เบื้องหลังการเกิดเหตุการณ์

(Background)

พายุไซโคลน “นาร์กีส” (Nargis) เป็นพายุหมุนในโซนร้อน (Tropical Cyclone) ที่ก่อตัวขึ้นบริเวณอ่าวเบงกอลตอนกลาง เมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. ของวันพฤหัสบดีที่ ๑ พ.ค.๕๑ โดยในขณะที่ก่อตัวมี

ศูนย์กลางอยู่ทางทิศตะวันตกห่างจากกรุงย่างกุ้งประเทศพม่าประมาณ ๗๕๐ กม. และมีแนวทางการเคลื่อนตัวไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือด้วยความเร็ว ประมาณ ๑๕ กม./ชม. โดยมีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางประมาณ ๑๓๐ กม./ชม. ไซโคลนนาร์กีสใช้เวลาเคลื่อนตัวในทะเลประมาณ ๓๕ ชม. และได้เคลื่อนขึ้นฝั่งประเทศพม่าเมื่อเวลา ๒๑.๐๐ น. ของวันศุกร์ที่ ๒ พ.ค.๕๑ หลังจากนั้นไซโคลนนาร์กีส ซึ่งมีความเร็วลมที่จุดศูนย์กลางเกินกว่า ๑๓๐ กม./ชม. และก่อให้เกิดคลื่นสูงกว่า ๓.๕ เมตรได้พัดถล่มพื้นที่ชายฝั่งภาคตะวันตกของพม่ารวมถึงนครย่างกุ้ง ก่อความเสียหายมหาศาลต่อพื้นที่ภัยพิบัติประมาณ ๓๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ภัยพิบัติดังกล่าวตั้งอยู่ระหว่างทะเลอันดามันและชายฝั่งอ่าวมะตะบัน กินอาณาบริเวณเกือบ ๕ เปอร์เซนต์ ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ โดยมีแนวทางการเคลื่อนตัวของพายุตามภาพประกอบ แต่เนื่องจากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากไซโคลนนาร์กีสเป็นเขตที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นประมาณ ๑ ใน ๔ ของประชากรของพม่าทั้งหมด ๕๗ ล้านคน ประกอบกับพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นที่ลุ่มต่ำปราศจากแนวกันแรงลมและคลื่นทางธรรมชาติ (ป่าโกงกาง)

ดังนั้น จึงเป็นผลทำให้ยอดผู้เสียชีวิตและสูญหายจึงสูงมาก (ทางการพม่ายืนยันยอดผู้เสียชีวิต ๔๓,๓๒๐ คน สูญหาย ๒๘,๐๐๐ คน แต่ที่มิงงานกาชาดสากล และ NGO ในภาคสนามประเมินยอดผู้เสียชีวิตคาดว่าอาจสูงถึง ๖๘,๘๓๓ - ๑๒๗,๙๙๐ คน^๑) และจากการประเมินโดยผู้อยู่ในเหตุการณ์เบื้องต้น พบว่าขณะนี้ มีชาวพม่าที่ไร้ที่อยู่อาศัยและต้องการความช่วยเหลือเรื่องน้ำดื่มและอาหารอีกมากกว่า ๒ ล้านคน รวมถึงพื้นที่เพาะปลูกที่พักอาศัยที่ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดีถูกน้ำท่วมขังกินบริเวณกว้าง ๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร หลังจากการสร้างความเสียหายต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาลแล้ว ในที่สุดเมื่อเวลา ๐๔.๐๐ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๔ พ.ค.๕๑ ไทโคลนนาวิกีสได้ถอนกำลังลงเป็นพายุดีเปรสชัน โดยมีศูนย์กลางอยู่บริเวณชายแดนประเทศพม่าและจังหวัดแม่ฮ่องสอนของไทย และต่อมาได้ถอนกำลังลงจนเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำและได้สลายตัวลง ในที่สุดในช่วงกลางคืนของวันอาทิตย์ที่ ๔ พ.ค.๕๑ ที่ผ่านมา

ภายหลังเหตุการณ์พายุสงบลง กระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้เริ่มขึ้นอย่างทันที แต่การสนองตอบจากรัฐบาลพม่าต่อข้อเรียกร้องของนานาชาติและกลุ่มองค์กรการกุศลต่าง ๆ ในการขออนุญาตเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ให้กับผู้ประสบภัย เป็นไปอย่างไม่ราบรื่น เนื่องจากรัฐบาลทหารพม่ามีเหตุผลเฉพาะทางด้านการเมืองและข้อจำกัดในการเปิดโอกาสให้กับต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในประเทศของตน เนื่องจากมีความหวาดระแวงต่อบุคคลต่างชาติที่จะเข้าไปให้

ความช่วยเหลือ รวมถึงการปฏิเสธการพูดคุยทางโทรศัพท์กับเลขาธิการสหประชาชาติของผู้นำพม่า และทำให้ความสำคัญต่อการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย จึงมีผลทำให้การให้ความช่วยเหลือฉุกเฉินภายหลังการเกิดเหตุการณ์ไม่สามารถกระทำได้ในทันที ประกอบกับสาเหตุของการที่ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ถนน เส้นทางในบริเวณพื้นที่ประสบภัยถูกน้ำท่วม และเกิดความเสียหายเป็นบริเวณกว้างจนพื้นที่ บางจุดไม่สามารถที่จะเข้าถึงได้ ซึ่งมีผลทำให้ยอดผู้เสียชีวิตและสูญหายน่าจะมีจำนวนสูงมากกว่าที่คาดการณ์ไว้และจนถึงขณะนี้ยังไม่สามารถจะสรุปโดยแน่ชัดในเรื่องของจำนวนผู้เสียชีวิตและยอดผู้สูญหายได้

อย่างไรก็ตาม การระดมให้ความช่วยเหลือต่อประชาชนพม่าในพื้นที่ประสบภัยก็ยังคงดำเนินต่อไปจนถึงปัจจุบัน โดยได้มีสัญญาณตอบรับที่ดีจากทางการพม่าในการที่รัฐบาลทหารพม่าได้ยอมผ่อนปรนให้เครื่องบินขนส่งสัมภาระสิ่งของยังชีพต่างๆ ของต่างชาติโดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกาเข้าไปส่งสิ่งของบรรเทาทุกข์ ถึงในแผ่นดินพม่าได้ รวมถึงรัฐบาลพม่าได้ยอมประกาศขอรับความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ จากประชาคมโลกเป็นการด่วนด้วย

ในส่วนของความช่วยเหลือจากทางการไทย ได้มีการระดมความช่วยเหลือทั้งจากภาครัฐและเอกชน รวมถึงการที่มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้นำเครื่องอุปโภคบริโภคพระราชทานแก่ประชาชนชาวพม่าที่ประสบภัย และได้ร่วมกับสภากาชาดไทยและมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่งภัย ยามยาก นำสิ่งของพระราชทานไปมอบให้กับสภากาชาดพม่า เพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยต่อไป นอกจากนั้นในส่วนของการกอบกู้สุขภาพการกองทัพไทยได้มีส่วนร่วมในการให้

^๑ ข้อมูลจากสรุปข่าวสำคัญประจำวัน ๑๕ พ.ค.๕๑, ศูนย์ประสานข่าวกรองแห่งชาติ

การช่วยเหลือต่อเหตุภัยพิบัติในครั้งนี้ด้วยการจัดส่งเครื่องบิน C - ๑๓๐ ไปมอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้ประสบภัยชาวพม่าและการจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการกองทัพไทยขึ้น เพื่อรับบริจาคเงินและสิ่งของสำหรับนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย ชาวพม่า โดยเปิดรับบริจาคตลอด ๒๔ ชั่วโมง (ศูนย์รับบริจาคตั้งอยู่ที่ชั้น ๑ อาคาร ๖ กร.ทหาร) พร้อมกับทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ประสบภัยชาวพม่ากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย

บทวิเคราะห์

เหตุการณ์ภัยพิบัติพายุไซโคลนนาร์กีสที่พัดถล่มพื้นที่ชายฝั่งภาคตะวันตกของพม่า รวมถึงนครย่างกุ้ง เมืองหลวงเก่า นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างมากมายมหาศาล ซึ่งจนถึงขณะนี้ยอดผู้เสียชีวิตและการประเมินมูลค่าความเสียหายอย่างเป็นทางการยังไม่สามารถระบุให้ชัดเจนได้ ยังจะเป็นบททดสอบรัฐบาลทหารพม่าที่สำคัญบทหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองภายใต้การคุมอำนาจของสภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council : SPDC) ซึ่งได้ถูกสถาปนาขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๐ เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อประชาชนผู้ประสบภัย ซึ่งรวมถึงความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือแบบฉุกเฉินที่ทันต่อเหตุการณ์ แผนการฟื้นฟู และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม รวมถึงท่าทีของรัฐบาลพม่าต่อการยอมรับความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ จากต่างชาติ และองค์กร/หน่วยงานการกุศลต่างๆ การแสดงออกและการมีปฏิริยาตอบโต้ของรัฐบาลพม่าต่อบททดสอบดังกล่าว

ได้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญทั้งในแง่ของรัฐศาสตร์ที่สะท้อนถึงความชอบธรรมและตัวตนที่แท้จริงของระบอบปกครอง (Political Regime) ที่ใช้ปกครองสหภาพพม่าอยู่ในปัจจุบัน และในมุมมองด้านสังคมศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความมีมนุษยธรรม จริยธรรมและเมตตาธรรมของชนชั้นปกครองในรัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งขณะนี้เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ทุกย่างก้าวของการพัฒนาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศพม่าได้อยู่ภายใต้ความสนใจและการจับตามองอย่างใกล้ชิดจากนานาชาติและองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ

จากเหตุผลความไม่พร้อมทั้งในรูปของหน่วยงาน อุปกรณ์ เครื่องมือในการแจ้งเตือนภัย และเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ภัยพิบัติขนาดใหญ่ในลักษณะเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นนี้ รวมถึงลักษณะข้อด้อยทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำอิรวดีที่เป็นที่ลุ่มต่ำ และแทบไม่มีแนวป่าโกงกางซึ่งทำหน้าที่เป็นแนวกันทางธรรมชาติหลงเหลืออยู่ เนื่องจากการถูกรุกไล่และถากถางทำลายเพื่อแปรสภาพเป็นที่ทำกินอย่างอื่นแบบต่อเนื่อง ประกอบกับความไม่ใส่ใจต่อการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าจากประชาคมอื่นๆ ในภูมิภาคใกล้เคียง (สำนักงานอุตุนิยมวิทยาอินเดีย (India Meteorological Department : IMD) เผยว่าได้แจ้งเตือนทางการพม่าล่วงหน้าถึง ๔๘ ชั่วโมงว่าไซโคลนนาร์กีสจะพัดเข้าถล่มพม่า) จึงทำให้มีผลเสียหายอย่างมากมายมหาศาลต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ประสบภัยดังกล่าว นอกจากนี้ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดตามมาซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความไม่มีประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นผลกระทบในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

● ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบต่อประเทศไทย :

- ผู้อพยพ ซึ่งประกอบด้วยประชาชนใน ส่วนที่รอดชีวิตจากพื้นที่ประสบภัยโดยตรง และจาก พื้นที่บริเวณใกล้เคียง จะเกิดการอพยพ ย้ายถิ่นฐาน เพื่อหาที่อยู่อาศัยและเพื่อการดำรงชีพที่มีความ ปลอดภัยกว่าในจำนวนที่เพิ่มสูงขึ้น โดยในจำนวนผู้ อพยพดังกล่าวอาจมีบางส่วนลักลอบข้ามแดนมา หลบ พักพิงอาศัยในบริเวณชายแดนเขตติดต่อกับ เขตแดนประเทศไทย

- เนื่องจากระบบสาธารณสุขพื้นฐานถูก ทำลายหมดและขาดแคลนการรักษาโรค การอพยพ เคลื่อนย้ายถิ่นฐานของกลุ่มคนที่มาจากพื้นที่ประสบ ภัยอาจนำมาซึ่งการแพร่กระจายของโรคติดต่อและโรค ระบาดต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ และสุขอนามัยของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ ตามแนวชายแดนและในพื้นที่ใกล้เคียง

- การเพิ่มจำนวนขึ้นของผู้อพยพย้ายถิ่น ฐานอาจส่งผลกระทบต่อการเพิ่มภาระให้แก่ทางการ ไทยในการให้ความดูแล รวมถึงปัญหาทางด้านสังคม ต่างๆ ที่จะเกิดเพิ่มขึ้นตามมา หากหน่วยงานและ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ไม่มีมาตรการรองรับเพื่อ เตรียมรับมือกับปัญหาที่ตีพ

ผลกระทบต่อประเทศพม่า :

- จากผลของการให้ความช่วยเหลือที่ไม่ มีประสิทธิภาพและล่าช้าอาจมีผลทำให้ยอดการ สูญเสียเพิ่มมากขึ้น เกิดโรคระบาด และเกิดปัญหา อาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการปล้นสะดม เพื่อ แ่ยงชิงอาหารและสิ่งอุปโภคบริโภค

- เนื่องจากพื้นที่ประสบภัยส่วนใหญ่ถูก น้ำท่วมเป็นบริเวณกว้าง เส้นทางคมนาคมถูกตัด ขาดไม่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ประกอบกับการขาด บุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์และนิติ

วิทยาศาสตร์ อาจมีผลทำให้การพิสูจน์อัตลักษณ์ ผู้เสียชีวิต และการตรวจสอบยอด ผู้สูญหายไม่ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- สภาพร่างกายและจิตใจของ ผู้ประสบภัยอยู่ในขั้นวิกฤตต้องได้รับการเยียวยา/ ฟื้นฟู โดยเร่งด่วน

● ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อประเทศไทย :

- เนื่องจากพม่าต้องพึ่งพิงไทยในเรื่อง อาหารและสิ่งของเพื่อการอุปโภคบริโภคโดยผ่าน ช่องทางการค้าตามแนวชายแดน การขาดแคลนต่อ บังคับดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อกลไกด้านราคา และปริมาณสินค้าในฝั่งไทย อาจมีการกักตุนสินค้า เพื่อเตรียมส่งขายในราคาที่สูงกว่าราคาที่ขายใน ตลาดในประเทศ ซึ่งปัญหาดังกล่าวน่าจะส่งผล กระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยในพื้นที่ได้ใน โอกาสต่อไป

ผลกระทบต่อประเทศพม่า :

- จะเกิดการขาดแคลนอาหาร เครื่อง อุปโภคบริโภคและยารักษาโรคอย่างหนัก เนื่องจาก พื้นที่ประสบภัยที่ถูกพายุไซโคลนนาร์กีสพัดถล่ม มีบริเวณกว้างใหญ่ถึงราว ๓๐,๐๐๐ ตาราง กิโลเมตร หรือเกือบ ๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด ของสหภาพพม่า โดยเฉพาะพื้นที่ประสบภัยที่ยังมี น้ำท่วมขังอยู่ กินบริเวณราว ๕,๐๐๐ ตาราง กิโลเมตร ซึ่งมีผลทำให้พื้นที่เพื่อการเพาะปลูกและการ ทำประมงชายฝั่งโดยเฉพาะพื้นที่ในบริเวณที่ปากแม่น้ำ อีรวดี ซึ่งเป็นพื้นที่หลักในการเพาะปลูกข้าวของ ประเทศพม่าได้ถูกทำลายลงเกือบหมดและคาดว่า จะใช้เวลาหลายปีในการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพ เดิมได้

● ผลกระทบด้านการเมือง

ผลกระทบต่อประเทศไทย :

- บทบาทการเข้าให้ความช่วยเหลือต่อพม่าของฝ่ายไทยที่ประกอบด้วยการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ อาจถูกองค์กรอิสระที่ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า และฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลปิดเบือนข้อเท็จจริงและจะใช้เป็นประเด็นในการโจมตีรัฐบาลได้

ผลกระทบต่อประเทศพม่า :

- การขาดเสถียรภาพทางการเมือง จากการที่รัฐบาลพม่าใช้อำนาจรัฐในห้วงเวลาหลังการเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ ทั้งนี้เพื่อปกปิด ซ่อนเร้น อำพรางข้อเท็จจริงบางประการที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ไม่ให้หลุดรอดแพร่หลายออกสู่สายตาประชาคมภายนอก รวมถึงการขาดประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ประสบภัยทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และภายหลังการเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติอาจก่อให้เกิดกระแสความไม่พอใจต่อรัฐบาลพม่า จนทำให้การพัฒนาของสถานการณ์หรือเหตุการณ์นำไปสู่การเผชิญหน้าในสังคมพม่าครั้งใหม่ ซึ่งอาจรุนแรงจนถึงขั้นแตกหักหรืออาจเกิดกระบวนการเรียกร้องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (Political Reform) ขึ้นภายในประเทศพม่าดังเช่นที่เคยเกิดเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศเม็กซิโกภายหลังการเกิดแผ่นดินไหวครั้งรุนแรง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการปกครองครั้งสำคัญของสหภาพโซเวียต (นโยบาย Glasnost และ Perestroika ของประธานาธิบดี Gorbachev) ภายหลังเกิดเหตุภัยพิบัติจากโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ที่เมือง Chernobyl เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองในอาเซอร์ไบจานภายหลังการเกิดสึนามิเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗

- การดำเนินการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลพม่าต่อประชาชนผู้ประสบภัยที่ขาดประสิทธิภาพและล่าช้า อาจทำให้ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าจากภายนอกประเทศใช้เป็นประเด็นในการโจมตีรัฐบาลพม่าได้

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ประเทศไทยได้ผ่านประสบการณ์ภัยพิบัติครั้งใหญ่ซึ่งเกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ผ่านมา ทำให้รัฐบาลได้พยายามผลักดันโครงการต่างๆ เพื่อใช้เป็นกลไกในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต อันใกล้ และจากผลความคืบหน้าของการเตรียมการดังกล่าวทำให้เชื่อได้ว่าประเทศไทยมีความพร้อมในการรับมือกับภัยทางธรรมชาติได้ในระดับหนึ่ง สำหรับในประเด็นเทียบเคียงกับเหตุการณ์ภัยพิบัติไซโคลนนาร์กิสที่เกิดขึ้นในพม่า สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการเตรียมความพร้อมในส่วนของประเทศไทยในภาพรวมและการกำหนดนโยบายได้ดังนี้

๑. เร่งรัดหรือผลักดันการยกระดับขีดความสามารถและประสิทธิภาพของศูนย์แจ้งเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ โดยเน้นความสำคัญในเรื่องของระบบเครือข่ายและประสิทธิภาพในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า และมาตรการฉุกเฉินในการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น

๒. เร่งรัดหรือผลักดันการจัดทำโครงการปลูกป่าโกงกาง (Mangroves Buffer Zone Project) ขึ้นทดแทนในบริเวณพื้นที่ที่ถูกทำลายหรือถูกรุกล้ำ รวมถึงบริเวณพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยงต่อการถูกทำลายโดยตรงจากคลื่นและลมพายุ ทั้งนี้เพื่อทำหน้าที่เป็นกำแพงทางธรรมชาติให้กับแนวชายฝั่งที่คาดว่าจะเป็จุดเสี่ยงได้ในโอกาสต่อไป

๓. แจ้างเตือนศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของ กท. บก.กองทัพไทย และเหล่าทัพให้เตรียมพร้อม จัดทำแผนเผชิญเหตุ (Contingency Plan) เพื่อเตรียม รับมือกับสถานการณ์ในลักษณะเดียวกันนี้ รวมถึงการ เตรียมการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย

๔. แจ้างเตือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ บริเวณรอยต่อแนวชายแดนไทย-พม่า ให้เตรียมรับมือ กับผลกระทบในด้านต่างๆ รวมถึงการเพิ่มมาตรการ ในการตรวจค้นตามจุดผ่านแดนที่สำคัญต่าง ๆ

๕. ให้มีการเพิ่มสถานการณ์ฝึกที่เกี่ยวข้อง กับการรับมือกับการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติใน ลักษณะใกล้เคียงกับการเกิดไซโคลนนาร์กีสในพม่าในการ ฝึก Civil-Military Exercise (CMEX) และการฝึกร่วม/ผสม อื่นๆ ของกองทัพไทย ทั้งนี้เพื่อให้กำลังพลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความคุ้นเคยในขั้นตอนการ ปฏิบัติ มีการติดต่อประสานงานที่รวดเร็วและมี ประสิทธิภาพ สามารถเข้าแก้ไขสถานการณ์ได้อย่าง ทันทีทันที่

อนึ่ง นอกเหนือจากการเตรียมความพร้อม ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นแล้วในระยะยาว อาจกล่าวได้ว่าทางออกสำหรับมนุษย์ในการรับมือ กับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การใช้องค์ความรู้และความเจริญก้าวหน้า ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มนุษย์มีอยู่ ในปัจจุบัน เพื่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับ ธรรมชาติให้ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสิ่งที่เห็นเด่นชัดและ สามารถปฏิบัติได้ในทันทีคือ

- รมรงค์การลดใช้พลังงานอย่างจริงจัง (โดยต้องจัดทำเป็นแผนระยะยาว)
- มีระบบการแจ้างเตือนภัยและการ ติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
- การศึกษา การใช้ข้อมูลข่าวสารและสร้าง เครือข่ายในการแจ้างเตือนภัย

สวศ.สปท.

๑๖ พ.ค.๕๑

